

II - EXPOSÉ DES FAITS STATEMENT OF THE FACTS A TÉNYEK LEÍRÁSA

(Voir chapitre II de la note explicative)

(See Part II of the Explanatory Note)

(Ld. az útmutató II. részét!)

A tényállás

2011. október 13. napján délután 14 és 15 óra között a gyöngyöspatai polgármester, a polgármesteri hivatal főtanácsosa, valamint a polgármesteri hivattal megbízási jogviszonyban álló személy rendőri kísérettel megjelentek a kérelmező gyöngyöspatai házában. A rendőrök kint maradtak, a többiek azonban a kérelmező lakásába bementek és ott mérőszalaggal minden helyiséget megmértek anélkül, hogy tevékenységük céljáról bármilyen tájékoztatást adtak volna. A mérés közben tevékenységükről és a helyiségekről a kérelmező és családtagjai szerint videófelvételt is készítettek – ezt a tényt a hatóság részéről megjelent személyek utóbb vitatták. Az eljárásról a kérelmezőt előre nem értesítették, a lakásba belépéshez tőle engedélyt nem kértek. A kérelmező mindvégig azt gondolta, hogy valamilyen hatósági eljárás zajlik. Ezzel kapcsolatban többször tett fel kérdést az ott tartózkodóknak, azonban választ nem kapott tőlük.

Fontos háttérinformációk

A kérelmező cigány származású gyöngyöspatai lakos. Gyöngyöspata település a 2011-es év tavaszán szélsőséges csoportok által a helyi cigányság ellen politikai céllal folytatott, a "cigánybűnözés" rasszista teóriáján alapuló megfélemlítő akciók folytán vált híressé. A szélsőséges, cigányellenes nézeteket nyíltan hangoztató Szébb Jövőért Polgárőr Egyesület (SZJPE) – amelyet korábbi Magyar Gárda¹ tagok alapítottak – tagjai formaruhákba öltözve, magukat polgárőröknek kiadva körülbelül két héten keresztül a helyi roma lakosságot megfélemlítő, „járőrözésnek” titulált tevékenységet folytattak a Jobbik Magyarországért Mozgalom 2011. március 6. napján tartott, nyíltan cigányellenes demonstrációját megelőzően és azt követően, 2011. március 1. és 16 között. A SZJPE bizonyíthatóan kötődik a Jobbik Magyarországért Mozgalomhoz, amely parlamenti párt politikájának középpontjában a romák elleni nyíltan felvállalt rasszizmus áll. A SZJPE akciójához a „járőrözés” során csatlakozott két, jogi személyiséggel nem rendelkező paramilitáris, szélsőséges, rasszista, illetve nacionalista ideológiájú csoportosulás: a Betyársereg és a Véderő is (részletesebb információk e három szervezetről a Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezetnek a gyöngyöspatai eseményekről készített árnyékjelenítésében találhatók²), amelyek még hetekig folytatták a romák megfélemlítését. Az események miatt a független polgármester lemondott, a 2011 júliusában tartott időközi választásokon a cigányellenes politikájáról híres, szélsőjobb oldali Jobbik Magyarországért Mozgalom jelöltjét, Juhász János Oszkárt választották meg polgármesternek. Ennek folytán a településen – a helyi politikai elit által is generáltan – a mai napig jelentős a roma-nem roma ellentét, a szélsőjobb oldaliak számára pedig Gyöngyöspata modell-falu.

¹ A Magyar Gádát a bíróság jogerősen feloszlatta 2009-ben egyes cigány közösségek tagjainak jogait és szabadságát sértő tevékenysége miatt. Emiatt Vona Gábor, a Magyar Gárda egyik alapítója, aki a Jobbik Magyarországért Mozgalom párt elnöke, az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult, amely 2013. évi döntésében (Vona v. Hungary, judgement of 9 July 2013) megállapította, hogy az egyesület feloszlátása nem sértette az Egyezmény 11. cikkét, mert arányos jogkorlátozás volt. A döntés 2013. december 9-ével jogerős.

² Elérhető itt <http://tasz.hu/romaprogram/arnyekjelenites-gyongyospatai-esemenyekrol>

2011 novemberében a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok Országgyűlési Biztosa – miután 2011 áprilisában részletes jelentést³ publikált a szélsőséges csoportok tevékenységéről és az ezzel kapcsolatos állami, rendőrségi mulasztásokról – utóvizsgálatot folytatott a településen, és 2011 decemberében nyilvánosságra hozta az utóvizsgálat során tapasztaltak alapján írt jelentését⁴ (releváns részei csatolva 2. sz. mellékletként).

Az utóvizsgálati jelentés bevezetője megfelelő kontextusba helyezi a kérelmező ellen elkövetett, a jelen kérelem tárgyát képező cselekményt is, ezért annak első néhány bekezdését szó szerint idézzük:

„A gyöngyöspatai eseményekről 2011 tavaszán kiadott jelentésemben utaltam arra, hogy a konkrét történéseknek önmagukon túlmutató jelentésük és jelentőségük is van. A már akkor felvázolt dramaturgia a következő volt: egy – bűnözési szempontból átlagos – településen a „cigány-bűnözésre” hivatkozva, előbb az utcán járőröző csoportok révén, utóbb pedig formálisan is átveszi a hatalmat egy szélsőséges politikai erő. A „forgatókönyv” azóta továbbbővült. A konfliktust gerjesztői – immár legálisan, a gyöngyöspatai választópolgároktól kapott felhatalmazás alapján – a megszerzett helyi hatalom birtokában, a jogállami kereteket látszólag fenntartva, hamis morális alapokon nyugvó, tekintélyelvűségre és félelemkeltésre épülő rendszert működtetnek.

Gyöngyöspata egy Heves megyei kistelepülés. Felvetődik tehát, hogy miért kell egy mindössze néhány ezer fős község ügyeivel foglalkoznia az országos politikának, és miért kíséri figyelemmel az eseményeket a nemzetközi közvélemény is. Ennek oka az, hogy a szélsőséges politikai erők e települést a cigányság „megrendszabályozása” szempontjából modellértékűvé akarják tenni.

Vélhetően ez készíti a kormányzati erőket arra, hogy különféle programszintű megoldásokkal kíséreljék meg a települést „visszaállamosítani”, a helyi viszonyokat normalizálni, illetve megelőzni a folyamat továbbterjedését. Az elmúlt fél év tanulságai azonban azt mutatják, hogy a választott megoldások – a fokozott rendőri jelenlét, az állandósult bírságolások, és a konkrét közfoglalkoztatási programok – eddig nem vezettek eredményre, nem enyhítették az etnikai feszültségeket. Ezen nem lehet csodálkozni, mert ezek az intézkedések ugyanarra a büntetésközpontú logikára épülnek, mint a rendpártiságot hirdető szélsőséges erők törekvései. Egyre inkább úgy tűnik tehát, hogy Gyöngyöspata egy kettős kísérlet színterévé vált. A kérdés csak az, hogy az ott élő emberek meddig tudják ezt elviselni. A roma lakosok egyre elkeseredettebbek, többen közülük a települést, sőt, az országot is elhagyják. A migrációs hullámot azonban társadalmi szolidaritás helyett közöny kíséri, és egyre hangosabbak azok, akik kifejezetten helyeslik ezt a tendenciát. Egy demokratikus államban azonban elfogadhatatlan, hogy a társadalom egyes csoportjai másodrendű állampolgároknak érezzék magukat lakóhelyükön és saját országukban.”

A kisebbségi ombudsmani jelentésből kiderül, hogy a kérelmezőn kívül más (netán valamennyi – ez nem állapítható meg bizonyossággal a jelentésből) helyi, roma származású személyek házait is felmérte: a polgármester és kísérete 2011 októberében. Erről a kisebbségi ombudsman az alábbiakat írja:

„3.3. Egy sajátos jelenség: „hatósági ellenőrzések” Gyöngyöspatán⁵

Több panaszos is jelezte munkatársaimnak a helyszínen, hogy október közepén egy jelentősebb létszámú csoport kereste fel a roma családokat „a lakókörnyezet és a lakhatási támogatás feltételeinek” ellenőrzése céljából. Az esemény a panaszosok elmondása szerint a következőképpen zajlott: a polgármester, a jegyző, a polgármester kabinetfőnöke, két szociális ügyintéző, két rendőr kíséretében előzetes bejelentés nélkül felkeresték a családokat. A helyszínen először kívülről szemrevételezték a lakókörnyezetet, erről video-

³ A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosaának jelentése a 2011 márciusában történt gyöngyöspatai események és a hasonló jelenségek veszélyeiről. Elérhető itt: <http://www.kisebbségiombudsman.hu/data/files/203198066.pdf>

⁴ A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosaának utóvizsgálati jelentése a közfoglalkoztatásról, a szabálysértési hatóságok eljárásai gyakorlatáról és az oktatás helyzetéről Gyöngyöspatán. Elérhető itt: <http://www.kisebbségiombudsman.hu/data/files/223419918.pdf>

⁵ Ibid, 13-14.

felvételt is készítettek, ezt követően mindannyian bementek a lakásba, körbenéztek, felmérték a lakótér nagyságát és erről itt is felvételt készítettek.

Pichler Gábor kabinetfőnök megerősítette a panaszosok által elmondottakat azzal az eltéréssel, hogy a két rendőr nem ment be a lakásokba, és a lakáson belül videó-felvételek nem készültek. A kabinetfőnök azt állította, hogy az intézkedésekre egyrészt a lakókörnyezet felmérése, másrészt pedig az „érpataki modell” [az érpataki modellt a kérelem III. fejezete alatt, a 14. cikk megsértésével kapcsolatos résznél mutatjuk be] bevezetésének előkészítése érdekében került sor. Ennek keretében azt is ki akarták deríteni, hogy életvitelszerűen hány fő él az adott lakásban. Azt is elmondta, hogy ez az intézkedés nemcsak a roma családokat érintette, hanem a lakásfenntartási támogatásban részesülő valamennyi gyöngyöspatai lakost.

Tekintettel arra, hogy fenti információk alapján az intézkedések célja és jogalapja nem volt világos számomra, írásban két alkalommal is tájékoztatást kértem Gyöngyöspata jegyzőjétől. Kértem azt is, hogy az intézkedések során készült iratok, kép- és hangfelvételek másolati példányait juttassa el hozzám. Sajnos erre mind ez idáig nem került sor, ezért csak a rendelkezésemre álló részleges információk, valamint a Gyöngyöspata Község Önkormányzata Képviselőtestületének a szociális ellátásokról szóló 3/2009. (II.2.) rendelete alapján tudom kialakítani álláspontomat.

A jelzett rendelet 30/A. § felsorolja azokat a követelményeket, amelyeket a bérpótló juttatás/foglalkoztatást helyettesítő támogatás nyújtásához feltételként határoz meg az életvitelszerűen lakott ház udvarának és kertjének gondozásával kapcsolatban. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése utal a helyszíni szemle (környezettanulmány) készítésére, azzal, hogy ez a jegyző hatásköre, amelyet „a Településfejlesztési, Környezetvédelmi és Közbiztonsági Bizottság egy tagjának bevonásával végez.” A rendelet lakásfenntartási támogatással kapcsolatos rendelkezései nem utalnak a környezettanulmány készítésének speciális szabályaira. Annak tehát, hogy hat-hét „hatósági személy” együttesen, a belső lakáskörülményeket is megtekintve, videó felvételt készítve rászoruló családoknál látogatást tesz, a rendelkezésemre álló adatok alapján nem állapítható meg a jogszerű indoka.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 57/A. § (4) bekezdése szerint a szemle során a helyszínről, a szemletárgyról, folyamatokról fényképet vagy kép- és hangfelvétel készíthető, azonban a rendelkezésemre álló adatok alapján kérdéses, hogy lehet-e egyáltalán – a jogszabályban meghatározott szigorú feltételekhez kötött – szemlének tekinteni a hatóságok intézkedését. Ennek fényében adatvédelmi aggályok is felmerülhetnek.

A Ket. 57/B. § (1) bekezdése lehetővé teszi a szemle eredményes és biztonságos lefolytatása érdekében, a hatóság a rendőrség közreműködését kérheti, ha annak jellege indokolttá teszi. Nem világos azonban a konkrét esetben, hogy miért volt szükség az egyébként is nagyszámú hivatalos személy mellett rendőri jelenletre, az intézkedésnek mely jellege tette ezt indokolttá.

Függetlenül az intézkedés jogi alapjától, mindenképpen megállapítható az a tény, hogy egy ilyen jellegű, magánszférát érintő ellenőrzés – különös tekintettel az azt lefolytatók pozíciójára és létszámára – nemcsak a gyöngyöspatai lakosok, hanem bárki számára félelemkeltő lenne. Így Gyöngyöspatán – ahol a hatalom birtokosai éppen azok az erők, akik összefüggésbe hozhatók (akár személy szerint, akár ideológiai meggyőződésüket tekintve) a tavaszi „rendfenntartó akcióval” – fokozott félelemkeltésként, sőt retorzióként élhetik meg a lakosok ezt a fajta ellenőrzést.

Az önkormányzat együttműködésének hiányában, ahogy fent is jeleztük, nem sikerült az intézkedésnek sem a jogi hátterét, sem ténybeli körülményeit pontosan feltérképezni. Ezért szükségesnek tartom, hogy a Heves Megyei Kormányhivatal részletes vizsgálat keretében tárja fel az intézkedés hátterét, körülményeit, és szükség szerint tegyen lépéseket a jogszerűség helyreállítása, és a további esetleges jogsértések megakadályozása és megelőzése érdekében.”

Hazai eljárás

Az ügyben 2011. október 19. napján tett a kérelmező először feljelentést a Gyöngyösi Városi Ügyészségen, amely a feljelentés kiegészítését rendelte el és azzal a Gyöngyösi Városi Rendőrkapitányságot bízta meg. A nyomozó hatóság az ügyben a feljelentést 2011 november 23-i határozatával a Be. 174.§ (1) bekezdés a) pontja alapján elutasította (csatolva 3. sz. mellékletként), arra hivatkozva, hogy „*[redacted] saját elmondása alapján nem szőlította fel a lakásában tartózkodó személyeket a távozásra, így a cselekmény jogellenessége, illetve ebből kifolyólag a magánlaksértés bűncselekménye sem állapítható meg.*” A határozat ugyanakkor megállapítja, hogy 2011. október 13. napján Juhász János Oszkár polgármester, [redacted] főtanácsos, szociális és gyámügyi előadó, valamint Pichler Gábor György, a polgármesteri és rendvédelmi kabinet vezetője valóban járt a kérelmező házában. Megállapítja azt is, hogy a polgármester kért rendőri kíséretet az elvégzendő mérések kapcsán, ennek végrehajtása során a körzeti megbízott és egy másik rendőr a kérelmező háza előtt tartózkodtak, amíg a többiek bent a házban a méréseket végezték.

Gyöngyöspata Község Önkormányzata a rendőrség megkeresésére adott válaszában arról tájékoztatta a rendőrséget – olvashatjuk ugyanebben a határozatban –, hogy abból a célból jártak a kérelmező házában, „*hogy az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Kormányrendelet 85.§ (4) bekezdés a) pontjában szabályozott 15 m³/fő szobánként kötelezően biztosítandó légköbméter meglétét ellenőrizze, úgy hogy a lakószobákat mérőszalaggal lemérje.*”

A tájékoztatása szerint [redacted] felesége [redacted] lakásfenntartási támogatásban részesül az Önkormányzattól, így a fenti eljárás során másodlagosan a lakókörnyezet állapotának ellenőrzése is céljuk volt.”

A kérelmező – a Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet megbízásából eljáró – ügyvédje útján 2011. december 12-én panaszt (csatolva 4. mellékletként) terjesztett elő a feljelentést elutasító határozat ellen. Ebben előadta, hogy a Büntető Törvénykönyv 176.§-ában szabályozott magánlaksértés az (1) bekezdés⁶ értelmében hivatalos eljárás színlelésével is megvalósítható. A hivatalos eljárás színlelése esetében a sértett abban a hiszemben van, hogy hivatalos eljárás zajlik, ezért nem tiltakozik ellene. Ilyen esetben tiltakozás hiányában is megvalósul a bűncselekmény. A sértett jogi képviselője a panaszban előadta, hogy a nyomozóhatóságnak azt kell vizsgálnia, hogy volt-e folyamatban hatósági eljárás, amely keretében a kérelmező házába a hatósági személyek beléphettek. Amennyiben megállapításra kerül, hogy nem volt ilyen eljárás folyamatban, akkor jogellenesen léptek be a kérelmező házába, és ezáltal megvalósították a hivatalos eljárás színlelésével történt magánlaksértést.

A Gyöngyösi Városi Ügyészség a feljelentés elutasítása elleni panaszt 2011. december 21. napján meghozott határozatával (csatolva 5. sz. mellékletként) szintén elutasította, amely szerint „*a nyomozó hatóság feljelentést elutasító határozata törvényes és kellően indokolt.*”

A panasz elutasítását követően a kérelmező nem kívánt pótmagánvádat emelni, tekintettel arra, hogy nem folytattak le nyomozást, így nem is derülhetett fény arra, hogy volt-e folyamatban olyan hatósági eljárás, amely keretében a polgármesteri hivatal dolgozói beléphettek a lakásába, ami tehát a belépést jogszerűvé tette volna. Ezért az esettel kapcsolatban 2012. január 16. napján a kérelmező ügyvéd útján beadvánnyal (6. sz. melléklet) fordult a Heves Megyei Kormányhivatalhoz, kérve, hogy vizsgálja meg az eljárást, különös tekintettel arra, hogy volt-e bárkinek felhatalmazása – amennyiben igen, kinek és milyen feltételekkel – a magánlakásba való belépésre, illetve helyiségeinek felmérésére. A Kormányhivatal vizsgálatának eredményeképpen, 2012. május 17-én kelt tájékoztatásában (7. sz. melléklet) megállapította, hogy „*2011. október 13. napján nem volt olyan hatósági eljárás folyamatban (sem államigazgatási, sem*

⁶ Az elkövetéskor hatályos Btk. szövege: 176. § (1) Aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel, hivatalos eljárás színlelésével bemegy, vagy ott bent marad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

önkormányzati hatósági ügyben), amely kapcsán a Gyöngyöspata, [REDACTED] alatti ingatlan területére a polgármesteri hivatal munkatársai jogszerűen beléphettek volna.”

A kérelmező jogi képviselőjét megbízó Társaság a Szabadságjogokért elnöke 2012. májusában kérte a Heves Megyei Kormányhivatalt, hogy adjon tájékoztatást arról, hogy mennyiben és milyen módon tett eleget a kisebbségi ombudsman utóvizsgálati jelentésének 38. oldal 1.3. pontjában fogalmazott ajánlásnak (ld. a 2. sz. mellékletben), továbbá, hogy küldje meg a kisebbségi ombudsmannal folytatott levelezést. A Kormányhivatal vezetője 2012. június 8-án kelt levelében (8. sz. melléklet) válaszolt, amelynek mellékleteként elküldte az Alapvető Jogok Biztosának 2012. május 29-én írt levelét (9. sz. melléklet) is, amely a kérelmező ügyében tett megállapításokat még részletesebben tartalmazza, mint a jogi képviselőnek megküldött levél.

A Kormányhivatal megállapításai alapján – tudniillik, hogy a belépésnek jogi alapja nem volt, az tehát jogellenes volt – a kérelmező ügyvédje útján újabb feljelentést tett magánlaksértés miatt 2012. június 25-én (csatolva 10. sz. mellékletként) a Gyöngyösi Rendőrkapitányságnak címezve; hivatkozva ismét arra, hogy a hivatalos személyek által jogalap nélkül megvalósított belépés a kérelmező lakásába megvalósította a hivatali eljárás színlelésével történő magánlaksértést. A feljelentésben hivatkozott az ügyvéd arra is, hogy álláspontja szerint az ügyfelével, *“és más roma személyekkel szemben is elkövetett cselekménynek rasszista motívuma, és ezzel együtt a jogtalan hátrány okozásának (a kisebbséghez tartozó személyek zaklatása, az “érpataki modell” előkészítése – ld. a IV. pont alatt kifejtetteket) célzata is felmerült, indokolt a célzat és annak vizsgálata, hogy a Btk. 225.§ szerinti hivatali visszaélés büntette⁷ is megvalósult-e (...)”,* valamint: *“Álláspontom szerint a polgármester és a polgármesteri hivatal alkalmazottai ügyfelem roma származása miatt, az etnikai kisebbséggel szembeni zaklatás céljából mentek be többek között [REDACTED] házába.”*

A Gyöngyösi Rendőrkapitányság a feljelentést 2012. július 23. napján kelt határozatával (11. számon csatolva) a Be. 195.§ (1) bekezdése alapján (mivel a cselekmény nem bűncselekmény) ismét elutasította. Határozatában megismétli 2011. november 23-i határozatának indokolását, miszerint *“A magánlaksértés csak akkor jogellenes, ha az elkövető az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek az akarata ellen cselekszik.”* Ezt – a kérelmező ügyvédje által korábbi panaszában részletesen kifejtetten téves jogi érvelést – kiegészítette a nyomozó hatóság az alábbi indokkal: *“Mindazonáltal a magánlaksértés csak szándékosan követhető el, azonban abban az esetben, ha az elkövető azt hiszi, hogy jogos indoka volt, vagy a sértett beleegyezését kellő alappal feltételezte, tévedés folytán a bűncselekmény nem állapítható meg.”*

A Gyöngyösi Rendőrkapitányság továbbá szintén 2012. július 23-i keltű határozatával (csatolva 12. sz. mellékletként) a Heves Megyei Rendőr-főkapitánysághoz tette át a hivatali visszaélés büntettének gyanúja miatt tett feljelentést, mert utóbbi bűncselekmény kapcsán a feljelentés elbírálására a 3/2008. (I. 16.) IRM rendelet 1. melléklete alapján a megyei szintű rendőrségnek volt hatásköre.

A Gyöngyösi Rendőrkapitányság 2012. augusztus 3. napján újabb határozatot (csatolva 13. sz. mellékletként) hozott, amelyben a július 23-i határozatát kijavítva a feljelentést újra elutasítja azon az alapon, hogy a cselekmény nem bűncselekmény. A határozat lényegében egyezik a július 23-i elutasító határozattal, valamint tartalmazza azt, hogy *“A megyei rendőr-főkapitányság a részére megküldött feljelentést hatóságunknak visszaküldte azzal, hogy a hivatali visszaélés bűncselekmény tekintetében hatóságunk jogosult érdemi döntés hozatalára.”* A hivatali visszaélés büntette kapcsán a határozat ezek után mindössze ennyit rögzít: *“A feljelentés-kiegészítés során beszerzett adatok alapján megállapítható, hogy a feljelentett személyek szándéka nem irányult jogtalan hátrány okozására, illetőleg jogtalan előny*

⁷ Az elkövetéskor hatályos Btk. szövege: 225. § Az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

szerzésére, ezért a törvényi tényállás elem hiányában, a hivatali visszaélés bűncselekmény elkövetése nem állapítható meg."

(Az akkor hatályos 3/2008. (I. 16.) IRM rendelet értelmében valóban megyei hatáskörbe tartozott a hivatali visszaélés büntette miatti nyomozás, így nem érthető, hogy a megyei rendőr-főkapitányság miért küldte vissza a városi rendőrkapitányságnak érdemi döntésre a feljelentést.)

A kérelmező 2012. augusztus 6. napján ügyvédje útján panasszal élt a feljelentést elutasító határozat ellen (14. számon csatolva). Ebben kifejtette, hogy a határozat több szempontból megalapozatlan, illetőleg jogszabálysértő. Sérelmezte, hogy a nyomozó hatóság a magánlaksértés bűncselekménye kapcsán megismétli az első feljelentést elutasító határozatban foglalt érvelést (mivel a sértett nem tiltakozott a bemenetel ellen, ezért nem volt jogellenes a bemenetel) anélkül, hogy reagált volna a feljelentésben részletesen kifejtettekre, miszerint *"a hivatalos eljárás színlelésével elkövetett magánlaksértés lényege éppen abban áll, hogy a sértett abban a hiszemben van, hogy hivatalos eljárás zajlik és ezért nem tiltakozik ellene. Ilyen esetben tehát tiltakozás hiányában is megvalósul a bűncselekmény."* Valamint: *"A fenti két idézet egybevetéséből egyértelműen megállapítható, hogy a hivatalos eljárás színlelésével történő elkövetés a megtévesztés speciális esete, és ilyenkor logikusan a sértett, mivel tévedésben van, engedélyezi a bemenetelt, ám ettől még a bűncselekmény megvalósul."*

A panasz utal továbbá ismét arra a tényre, hogy a Kormányhivatal megállapítása szerint nem volt folyamatban hatósági eljárás az elkövetés idején, tehát a bemenetel jogszerűtlen volt. A panasz ismét hangsúlyozza, hogy fennáll a gyanúja annak, hogy a cselekménynek rasszista indítéka volt, továbbá hivatkozik ismét a kisebbségi ombudsman utóvizsgálati jelentésére, amely hivatkozik az egyik elkövető, Pichler Gábor nyilatkozatára, amely szerint *"az intézkedésekre egyrészt a lakóköznyezet felmérése, másrészt pedig az "érpataki modell" bevezetésének előkészítése érdekében került sor. Ennek érdekében azt is ki akarták deríteni, hogy életvitelszerűen hány fő él az adott lakásban."*

A panasz alapján a Gyöngyösi Városi Ügyészség 2012. augusztus 22. napján hozott határozatával (csatolva 15. sz. mellékletként) elrendelte a nyomozást az ügyben. A határozat szerint *"A nyomozó hatóság a feljelentés elutasítását megelőzően érdemben nem vizsgálta, hogy a feljelentett személyek tudatában voltak-e annak, hogy nincs jogi felhatalmazásuk bemenni a sértett lakásába, így a határozat indokolásának azon része, mely szerint az önkormányzat nevében eljáró tisztségviselők tévedésben voltak eljárásuk jogszerűségét illetően, nyilvánvalóan megalapozatlan."* *"A nyomozás során elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a feljelentett személyek tudatában voltak-e annak, hogy mindenféle jogalap nélkül lépnek be [redacted] lakásába, mivel a magánlaksértés a Btk. szerint kizárólag szándékosan követhető el, és e nélkül a hatósági eljárás színlelése, mint tényállási elem megállapíthatósága is fogalmilag kizárt."* (A határozatot [redacted] ügyész jegyezte.)

A Gyöngyösi Városi Ügyészség a panasznak helyt adó és a nyomozást elrendelő határozat meghozatalát követően, 2012. szeptember 20. napján kelt tájékoztatásában (16. számon csatolva) érthetetlen módon arról informálta a kérelmező jogi képviselőjét, hogy a feljelentést elutasító határozat ellen bejelentett panaszt (amit tehát már augusztus 22-i határozatával elbírált ugyanazon ügyészség) hatáskör hiánya miatt felterjesztette a Heves Megyei Főügyészségre (a tájékoztatást egy másik ügyész, [redacted] jegyezte).

A Heves Megyei Főügyészség 2012. szeptember 27. napján kelt levelében (17. számon csatolva) arról tájékoztatta a jogi képviselőt, hogy a panaszt érdemi intézkedés nélkül visszaküldte a Gyöngyösi Városi Ügyészségnek.

A Gyöngyösi Városi Ügyészség képviselőjében egy harmadik ügyész, [redacted] arról tájékoztatta 2012. szeptember 28-án kelt levelében (18. számon csatolva) a jogi képviselőt, hogy a nyomozás folyamatban van, a tényállás pontos megállapítása és a cselekmény jogi minősítése a nyomozó hatóság feladata.

2012. október 8-án hozott határozatával (19. számon csatolva) a Heves Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője helyt adott a Gyöngyösi rendőrkapitányság vezetője által előterjesztett kizárási indítványnak, és a nyomozás lefolytatására a Hatvani Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályát jelölte ki. A határozat indokolásából kiderül, hogy a Gyöngyösi Rendőrkapitányság vezetője elfogultságot jelentett be és kérte másik nyomozóhatóság kijelölését az eljárás lefolytatása céljából *"tekintettel arra, hogy az eljárásban érintett Juhász János Oszkár Gyöngyöspata község polgármestere, [redacted] főtanácsos, szociális és gyámügyi előadó, illetve Pichler Gábor György a polgármesteri és rendvédelmi kabinet vezetője, akikkel a Gyöngyösi Rendőrkapitányság munkatársai napi kapcsolatban állnak"*. A Heves Megyei rendőr-főkapitány *"az igazságszolgáltatás pártatlanságába vetett állampolgári bizalom megőrzése érdekében"* adott helyt a kizárási indítványnak.

A Hatvani Rendőrkapitányság 2013. május 28-án hozott határozatával (20. számon csatolva) megszüntette a nyomozást, mivel a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése és az eljárás lefolytatásától sem várható eredmény (Be. 190. § (1) bekezdés b) pont). A határozat indokolása szerint a kérelmező és családtagjai vallomásai ellentmondásosak voltak abban a tekintetben, hogy felszólították-e a távozásra a lakásba belépőket, vagy sem. A határozatból kiderül, hogy tanúként kihallgatták Juhász János Oszkár, [redacted] valamint Pichler Gábor Györgyöt, akik egybehangzóan elmondták, hogy azért mentek be az ingatlanba, hogy a kérelmező feleségének 2011. július 5-én benyújtott, és elbírálás alatt lévő lakhatási támogatás folyósításához szükséges ellenőrzést folytassanak le. A nyomozóhatóság Gyöngyöspata Önkormányzat szociális rendelete alapján megállapította, hogy *"Juhász János Oszkár, [redacted] és Pichler Gábor György jogszerűen a [redacted] által igényelt támogatás folyósításához szükséges környezetanulmány elkészítése céljából jelentek meg [redacted] ingatlanjában"*. *"A nyomozás során beszerzett adatok alapján egyértelműen megállapítható, hogy nem történt hivatalos eljárás színlelése. Nevezettek célja a benyújtott és elbírálás alatt lévő lakhatási támogatás folyósításához szükséges ellenőrzés volt. Továbbá a lefolytatott szembesítések során sem sikerült megnyugtató választ kapni arra, hogy az ingatlanban életvitelszerűen tartózkodók, illetve az ingatlan tulajdonosa felszólította-e az oda belépőket a távozásra."*

A határozat ellen ügyvédje útján a kérelmező panaszt nyújtott be 2013. június 11-én (21. számon csatolva), amiben kérte a nyomozás folytatását.

A jogi képviselő a panaszban előadta, hogy: *"A határozat indokolásából az tűnik ki, hogy a nyomozóhatóság elfogadta a tanúként meghallgatott Juhász János Oszkár, [redacted], és Pichler Gábor György vallomásait, miszerint [redacted] ingatlanába a 2011. 07. 05. napján benyújtott és elbírálás alatt lévő lakhatási támogatás folyósításához szükséges ellenőrzés céljából mentek be. A határozat rögzíti továbbá, hogy a Gyöngyöspatai Önkormányzat 2658/2011. számú, 2011. 07. 31. napján kelt határozatával megállapította a lakásfenntartási támogatást. A határozat ezen megállapítása nem felel meg a rendelkezésre álló iratoknak, illetve önmagával is ellentmondásba keveredik. A felfelejtett sérelmezett cselekmény ugyanis 2011. október 13. napján történt, amennyiben tehát a lakásfenntartási támogatást megállapító határozat 2011. 07. 31. napján kelt, akkor 2011. októberében a lakásfenntartási támogatás nem lehetett elbírálás alatt és ennek megfelelően a nevezettek nem járhattak az elbírálással kapcsolatban a sértett lakásán."*

A nyomozóhatóság meg sem kísérelte feloldani a határozatában a lakásfenntartási támogatással kapcsolatban foglaltak és a felfelejtett alapját képező, ahhoz csatolt, így a nyomozás anyagát képező, a Heves Megyei Kormányhivatal által adott 2012. május 17. napján kelt tájékoztatóban foglaltak közötti ellentmondásokat. A Kormányhivatal tájékoztatása szerint ugyanis 2011. október 13. napján a Gyöngyöspatai Önkormányzat előtt nem volt folyamatban olyan eljárás, amely kapcsán a Gyöngyöspata [redacted] alatti ingatlan területére a polgármesteri hivatal munkatársai jogszerűen beléphettek volna. A kormányhivatal tájékoztatása tartalmazza továbbá, hogy Gyöngyöspata jegyzője által megküldött iratok alapján megállapítható, hogy 2011. 07. 31. napján kiadmányozott határozatot követően lakásfenntartási eljárásban további eljárási cselekményre nem került sor. Ennek alapján felmerül annak

lehetősége, hogy Juhász János Oszkár, [REDACTED] és Pichler Gábor György tanúk azon nyilatkozata, miszerint a 2011. októberében a 2011. július 5. napján benyújtott és elbírálás alatt lévő lakhatási támogatás folyósításához szükséges ellenőrzést folytatták le, nem felel meg a valóságnak.

Az indokolás nem helytálló abban a tekintetben sem, hogy összemossa a lakhatási támogatási eljárás kérdését, illetőleg a sértetti tiltakozás kérdését. Az indokolásból megállapítható, hogy a nyomozóhatóság arra kereste a választ, hogy történt-e tiltakozás a sértett részéről, hogy felszólította-e a lakásába belépőket a távozásra, holott ez a körülmény a feljelentésben írtak alapján ezen eljárás tárgyát képező cselekmény tekintetében irreleváns. A cselekmény ezen megközelítése álláspontom szerint téves.

Ahogy az már a feljelentésben részletesen kifejtettem, a hivatalos eljárás színlelésével elkövetett magánlaksértés lényege éppen abban áll, hogy a sértett abban a hiszemben van, hogy hivatalos eljárás zajlik és ezért nem tiltakozik ellene. Ilyen esetben tehát tiltakozás hiányában is megvalósul a bűncselekmény. (...)”

A Gyöngyösi Városi Ügyészség 2013. július 19. napján kelt határozatával (22. számon mellékelve) bírálta el a panaszt, és azt mint alaptalant, elutasította (a panaszt a jogi képviselő az illetékes Hatvani Városi Ügyészségnek címezte, hiszen a Hatvani Rendőrkapitányság járt el a kizárás folytán – nem világos, hogy hogyan és milyen jogszabályi alapon került a Gyöngyösi Városi Ügyészséghez a panasz). Az ügyészség a nyomozó hatóság határozatát egyben megváltoztatta, megállapítva, hogy a nyomozás megszüntetésének alapja az, hogy a cselekmény nem bűncselekmény (Be. 190. § (1) bekezdés a) pont). Az ügyészség határozatának indokolása szerint a Gyöngyöspata Önkormányzat szociális rendeletét 2011. szeptember 28-i hatállyal módosította a képviselő-testület. A módosítás folytán szükségessé vált a lakásfenntartási támogatás felülvizsgálata, tehát a 2011. július 31. napján megítélt lakásfenntartási támogatás további folyósítása miatt mérték fel az ingatlanba belépők a lakóingatlan területét. A hivatalos eljárást nem teszi minden jogalapot nélkülözővé, hogy azt a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket) szemlére vonatkozó szabályainak megsértésével folytatták le. Ezen kívül a határozat szintén jelentőséget tulajdonít a sértett és családtagjai ellentmondásos vallomásainak.

A városi ügyészség határozata ellen a Be. 195. § (5) bekezdése értelmében további jogorvoslatnak nem volt helye. A kérelmező a Be. 199. § (2) bekezdés b) pontja szerint jogi képviselője útján vádindítvány benyújtásával pótmagánvádlóként léphetett volna fel. A kérelmező retorziótól tartva nem mert pótmagánvádlóként fellépni. Álláspontom szerint a pótmagánvád nem minősül – sem általános értelemben, sem a kérelmező konkrét esetét tekintve – hatékony jogorvoslatnak. Az ezzel kapcsolatos érveimet a kérelem IV. 18. pontja alatt fejtem ki.

III - EXPOSÉ DE LA OU DES VIOLATION(S) DE LA CONVENTION ET/OU DES
 PROTOCOLES ALLÉGUÉE(S), AINSI QUE DES ARGUMENTS À L'APPUI
 STATEMENT OF ALLEGED VIOLATION(S) OF THE CONVENTION AND/OR
 PROTOCOLS AND OF RELEVANT ARGUMENTS
 A KÉRELMEZŐ ÁLTAL ÁLLÍTOTT EGYEZMÉNY- (ILL. JEGYZŐKÖNYV-) SÉRTÉS(EK)
 ÉS AZ AZ(OKA)T ALÁTÁMASZTÓ ÉRVEK

(Voir chapitre III de la note explicative)

(See Part III of the Explanatory Note)

(Ld. az útmutató III. részét!)

Az Egyezmény érintett cikkei

Megítélésem szerint azzal, hogy a gyöngyöspatai polgármester és a polgármesteri hivatal ügyintézője rendőri „biztosítás” mellett, jogalap nélkül bementek és méréseket végeztek a kérelmező lakásában, Magyarország megsértette a kérelmezőnek az Egyezmény 8. cikkébe foglalt magánélet tiszteletben tartásához fűződő jogát, és mivel ezt roma származása miatt tették, a 8. cikk megsértésével összefüggésben a 14. cikkbe foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmát is megsértették. A nyomozóhatóság az ügy kivizsgálásával kapcsolatos eljárásával álláspontom szerint Magyarország megsértette a kérelmező 13. cikkbe foglalt hatékony jogorvoslathoz való jogát a 8. cikk megsértésével összefüggésben.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) állandó gyakorlata értelmében valamely önkormányzat, helyhatóság nevében, képviselőjében eljáró személyek tevékenysége betudható az államnak, ezért az Egyezmény 34. cikkének követelményei teljesültek.

A Rules of Court 33. cikk 2. pontja alapján kérem, hogy a kérelmezőnek anonimitást biztosítani szíveskedjenek! Kérelmem indokolásul előadom, hogy ebben a vonatkozásban különös jelentősége van annak, hogy a kérelmező gyöngyöspatai származású és jelenleg is gyöngyöspatai lakos és a cigány kisebbség tagja. Gyöngyöspatán a 2011-es évben szélsőséges csoportok cigányellenes akciói folytán etnikai feszültség alakult ki (ld. erről részletesen a kérelem II. pontja alatt írtakat). Az események miatt a független polgármester lemondott, a 2011. júliusában tartott időközi választásokon a cigányellenes politikájáról híres, szélsőjobboldali Jobbik Magyarországért Mozgalom jelöltjét, Juhász Oszkár Jánost választották meg polgármesternek, aki ráadásul személyében, mint közhatalmat megtestesítő személy az egyik elkövetője a kérelmező elleni magánlaksértésnek. A Jobbik hatalomátvétele következtében a településen a mai napig jelentős a roma-nem roma ellentét, a szélsőjobboldaliak számára pedig Gyöngyöspata modell-falu. Mindezek miatt a kérelmező tarthat tőle, hogy személyének/nevének nyilvánosságra kerülése esetén a helyi hatalom részéről retorziók, akár további egyezményes jogsértések érhetik. A Bírósághoz való fordulás Egyezményben garantált jogának gyakorlása tehát csak akkor biztosított, ha nem kell tartani a helyi hatalom retorziójától, ami csak anonimitás útján érhető el.

A 8. cikk és azzal összefüggésben a 13. és 14. cikk sérelmét alátámasztó érvek

Álláspontom szerint Gyöngyöspata Község polgármestere, a polgármesteri hivatal főtanácsosa, szociális és gyámügyi előadó, továbbá a polgármesteri és rendvédelmi kabinet vezetője jogalap nélkül mentek be a kérelmező lakásába. Mint a hatóságot megtestesítő személyek tehát hivatali eljárás színlelésével, a

kérelmező cigány kisebbséghez tartozása miatt, azzal összefüggésben, megfélemlítő célzattal léptek be és mérték fel a kérelmező ingatlanát.

Álláspontom szerint a hatósági jogkört gyakorló, illetőleg részben látszólag gyakoroló személyek (ld. később) ezzel a magatartásukkal megsértették a kérelmezőnek az Egyezmény 8. cikkében garantált magánélethez, azon belül is a lakásának tiszteletben tartásához való jogát.

Az Egyezmény 8. cikke értelmében:

„1. Mindenkinnek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.
2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

A hatósági személyek cselekvésének nem volt jogszabályi alapja (a beavatkozás nem volt „törvényben meghatározott”)

A kisebbségi ombudsman vizsgálata során nem talált olyan jogszabályi rendelkezést, amely alapján a gyöngyöspatai romák házaiban, ennek során a kérelmező házában is 2011 októberében végzett „hatósági ellenőrzések” jogszerűek lettek volna. A Heves Megyei Kormányhivatal vizsgálata során megállapította, hogy nem volt olyan hatósági eljárás folyamatban, amely keretében jogszerűen beléphettek volna a kérelmező ingatlanába, ezért a kérelmező magánélethez, lakása tiszteletben tartásához való joga önmagában azáltal sérült, hogy hatósági személyek jogalap nélkül bementek a lakásába.

Mindez megalapozta azt a gyanút, hogy az ingatlanba belépő hatósági személyek hivatali eljárás színlelésével, csoportosan elkövették a cselekmény idején hatályos Btk. 176. §-ában meghatározott magánlaksértés büntetét. Ezért a kérelmező magánélethez, magánlakása tiszteletben tartásához fűződő joga megsértésének orvoslása érdekében büntető feljelentést tett.

A kisebbségi ombudsmani vizsgálat, a kormányhivatal vizsgálata, illetőleg a nyomozóhatóság eljárása során a gyanúsítottak, illetőleg a gyanúsítottak nyilatkozatára alapozva az eljáró nyomozó hatóság szinte minden alkalommal más érvet (jogalapot) hoztak fel a belépés jogszerűségének igazolására, ami önmagában hiteltelenné teszi a nyomozó hatóság eljárását, és valószínűsíti, hogy a belépés nem volt jogszerű. A nyomozást végső soron megszüntető határozat sem jelöl meg olyan jogalapot, amely a belépés jogszerűségét alátámasztaná, a bűncselekmény gyanúját kioltaná.

Mivel az egész eljárás során nem merült fel olyan jogszabályhely, amely alapján a polgármester és hivatalának dolgozói beléphettek volna a kérelmező házába, ezért az Egyezmény 8. cikk 2. pontjában meghatározott alapfeltétel, a „törvényben (vagy egyéb jogszabályban) meghatározottság” hiányzik, így már nem kell vizsgálni azt, hogy a 8. cikk 2. pont többi feltételének valamelyike megvalósult-e. Törvényi vagy jogszabályi meghatározottság híján tehát egy demokratikus társadalomban a hatóság nevében eljáró személyek még valamely közérdek, vagy mások joga, illetőleg szabadsága érdekében sem sérthetik meg vagy korlátozhatják a magánlakás tiszteletben tartásához fűződő jogot.

Az alábbiakban kifejtem, hogy a gyanúsítottak által a különböző vizsgálatok különböző fázisaiban hivatkozott, a belépés jogalapjaként illetőleg céljaként meghatározottak miért nem voltak alkalmasak a lakásba bemenetel és bent tartózkodás jogszerűségének igazolására.

- Legelőször, a kisebbségi ombudsmani vizsgálat során, az utóvizsgálati jelentés vonatkozó része értelmében (ld. 2. sz. melléklet) Pichler Gábor György kabinetfőnök azt állította, hogy az intézkedésre

egyrészt a lakókörnyezet felmérése, másrészt pedig az „érpataki modell” bevezetésének előkészítése érdekében került sor. Ennek keretében azt is ki akarták deríteni, hogy életvitelszerűen hány fő él az adott lakásban. Pichler Gábor György tehát nem konkrét, jogszabályban meghatározott hatáskörökre, hanem pusztán absztrakt célokra hivatkozott.

Nem kell különösebb magyarázat ahhoz, hogy nyilvánvalóan nem alapoz meg jogszerű belépést bárkinek a lakásába a helyhatóság tagjai számára az, hogy – konkrét jogszabályi alap nélkül – fel kívánják mérni a lakókörnyezetet, illetőleg elő kívánják készíteni az „érpataki modellt” (az érpataki modelltől ld. később, a 14. cikk megsértése kapcsán írtakat). Álláspontom szerint, amennyiben a fenti, jogszabályi alapot nélkülöző célokon túl konkrét jogalapja lett volna a belépésnek, ezt nyilvánvalóan már ekkor közölték volna a vizsgálatot végző ombudsmannal.

• Az első feljelentést elutasító határozat értelmében Gyöngyöspata Község Önkormányzata a feljelentés-kiegészítési eljárás során a lakásban végzett ellenőrzés jogalapjaként az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) 85. § (4) bekezdés a) pontját jelölte meg. A panaszt elbíráló Gyöngyösi Városi Ügyészség határozatában is ez szerepel, ám sem a Gyöngyösi Rendőrkapitányság, sem az ügyészség nem vizsgálta meg, hogy a megjelölt jogalap alkalmazható volt-e az adott esetben.

A Heves Megyei Kormányhivatalt a vizsgálata során Gyöngyöspata jegyzője szintén arról tájékoztatta, hogy a szemle célja az OTÉK-ban meghatározott „15 m³/fő szobánként kötelezően biztosítandó légköbméter meglétének ellenőrzése volt”.

Ez a rendelet azonban nyilvánvalóan nem szolgálhatott jogalapul a hatóságok számára a magánlakásba való belépésre.

Ezt támasztja alá a Kormányhivatal részéről az Alapvető Jogok Biztosának írt tájékoztatás (ld. a 9. sz. mellékletet), amely szerint: „A Heves Megyei Kormányhivatal március 28-án kelt levelében újabb adatok közlésére hívta fel a jegyzőt, miután megállapításra került, hogy a jegyző által hivatkozott OTÉK rendelkezés egyrészt olyan létesítési szabály, amelyet az egyes helyiségek kialakításakor kell érvényre juttatni, másrészt a kormányhivatal nem talált olyan jogszabályi felhatalmazó rendelkezést, amely lehetővé tenné a hivatkozott jogszabályhely (OTÉK 85. §) más eljárásban történő kiegészítő jellegű alkalmazását. (...) A jegyzői tájékoztatások és a rendelkezésre álló iratok alapján (...) egyértelműen megállapítható volt, hogy a hivatkozott OTÉK szabály ellenőrzésére, hatáskör hiányában Gyöngyöspata jegyzője nem volt jogosult.”

(A Kormányhivatal megállapítása a jegyző hatáskörének hiányáról azt jelenti, hogy az építéshatósági ügyekben a települési szintű polgármesteri hivatalnak nincs hatásköre).

A nyomozóhatóság ezt követően, a kérelmező újabb feljelentését elutasító határozatában (ld. a 11. sz. mellékletet) ismét hivatkozik arra, hogy a hatósági személyek az OTÉK-szabály-ellenőrzése érdekében (és másodlagosan a lakókörnyezet állapotának ellenőrzése érdekében) mentek be a kérelmező lakásába. Ezt követően leírja a Kormányhivatal megállapításait, mindebből azonban elmulasztja levonni azt a következtetést, hogy a hatósági személyeknek nem volt jogalapjuk a lakásba történő bemenetelre, a magánlakásértés bűncselekmény megvalósulásának jogellenességi feltétele tehát egyértelműen fennállt.

• A Kormányhivatal tájékoztatásában (ld. a 7. sz. mellékletet) olvashatjuk, hogy a jegyzőnek egy későbbi, Kormányhivatalnak küldött levele szerint „az ellenőrzésre lakossági bejelentés alapján került sor, miszerint a Gyöngyöspata, [REDACTED] szám alatti ingatlanon túl sokan tartózkodnak”.

Ez az újabb, harmadik hivatkozás nyilvánvalóan nélkülöz mindenféle jogszabályi alapot.

• A Hatvani Rendőrkapitányság nyomozást megszüntető határozata (ld. a 20. sz. mellékletet) egy újabb jogalapot jelölt meg. Eszerint a hivatalos személyek a kérelmező felesége által 2011. július 5-én benyújtott és elbírálás alatt volt lakhatási támogatás folyósításához szükséges ellenőrzést folytatták le, amelyre Gyöngyöspata Község Önkormányzata képviselő-testületének a szociális ellátásokról szóló 3/2009. (II.2.) rendelet 7-8.§-ai alapján volt jogszabályi felhatalmazásuk. A határozat szerint továbbá: „A Gyöngyöspatai Önkormányzat a [REDACTED] számú és 2011.07.31-én kelt határozatával 2011.07.01-től kezdődően megállapította a normatív lakásfenntartási támogatást.”

Fenti hivatkozás azért megalapozatlan, mert a kérelmező házába bemenetelre 2011. októberében került sor, a lakásfenntartási támogatást viszont 2011. július 31-én megítélték, tehát az a cselekmény idején nem állt elbírálás alatt, a folyósításához szükséges ellenőrzést a környezettanulmány elkészítése céljából pedig a megítélést megelőzően lehetett volna lefolytatni. A határozat meg sem kísérli feloldani a gyanúsítottak nyilatkozatai és a Kormányhivatal megállapításai közötti ellentmondásokat. A Kormányhivatal ugyanis egyértelműen megállapította, hogy 2011. október 13-án az önkormányzat előtt nem volt olyan eljárás folyamatban, amely alapján a hivatal munkatársai jogszerűen beléphetek volna. A Kormányhivatal részéről az Alapvető Jogok Biztosának adott tájékoztatás tartalmazza továbbá, hogy Gyöngyöspata jegyzője által megküldött iratok alapján megállapítható, hogy 2011. július 31. napján kiadmányozott határozatot követően lakásfenntartási eljárásban további eljárási cselekményre dokumentáltan nem került sor, a hivatkozott hozzájáruló nyilatkozatot az akta nem tartalmazza.

• A nyomozást megszüntető határozat elleni panaszt elutasító ügyési határozat (ld. a 22. sz. mellékletet) egy ötödik magyarázatot ad. Az ügyészség szerint azért kellett a lakásfenntartási támogatás megítélését követően környezettanulmány elkészítése céljából ellenőrzést végezni a kérelmező ingatlanában, mert a vonatkozó szociális önkormányzati rendeletet 2011 szeptemberében módosították, és a változások érintették az elismert lakásnagyságot és az egy négyzetméterre jutó elismert költség szorzatát.

A 17/2011. (IX. 27) önkormányzati rendelet azonban a lakásfenntartási támogatásnak a 3/2009. (II. 2.) szociális ellátásokról szóló önkormányzati rendeletben szabályozott szabályait nem módosította olyan irányban, amely miatt szükség lett volna a három hónappal korábban megítélt támogatás feltételeinek felülvizsgálatára (az egységes szerkezetű szociális rendelet vonatkozó szabályait csatolom 23. számú mellékletként).

Lakásfenntartási támogatás az önkormányzati rendelet 33/A. § (1) bekezdése alapján annak a személynek nyújtható, akinek a háztartásában együtt élő személyek e rendeletben meghatározott lakásnagyságot meg nem haladó lakásban vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben élnek és jövedelmi viszonyaik alapján rászorulnak. Az elismert lakásnagyság maximális mértékét a (2) bekezdés szabályozza, amely a 17/2011-es rendelettel nem került módosításra. A módosított szakaszok nem tartalmaznak olyan új szabályt, amely miatt – a hatóság által már korábban egyébként is ismert körülmények – felülvizsgálatára szükség lett volna.

Álláspontom szerint, mivel nem mutatkozott semmilyen ésszerű ok, szükségszerűség a lakáskörülmények felülvizsgálatára, a nyomozó hatóság hivatkozása a rendelet 8.§-ára, amely szerint a rendeletben szabályozott szociális ellátásokat a polgármester évente illetve szükség szerint felülvizsgálja, szintén alaptalan. Ráadásul a 7. § (1) bekezdése azt mondja ki, hogy a rendeletben szabályozott támogatások elbírálása előtt kell környezettanulmányt készíteni a kérelmező és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozók szociális helyzetéről. Az ügyési határozat azonban arra hivatkozott, hogy a már korábban megítélt támogatás további folyósítása miatt kellett környezettanulmányt készíteni, ez a hivatkozás tehát ellentmond a 7. § (1) bekezdésének.

Álláspontom szerint továbbá sem a lakásnagyság, sem az egy háztartásban élők száma, sem a jövedelmi viszonyok megállapítása nem teszi indokolttá egy demokratikus társadalomban, hogy a hatóság a támogatásért folyamodó személy lakásába bemenjen. A fenti adatokról ugyanis közhiteles nyilvántartások állnak rendelkezésre (ingatlan-nyilvántartás, lakcím-nyilvántartás, adóhatóság nyilvántartása). Ráadásul, az Egyezmény 8. cikk 2. pontjában meghatározott kivételek egyikének sem felel meg az az eset, amikor valakinek egy szociális támogatás iránti jogosultságát ellenőrzi a hatóság. Ez a cél nem hozható összefüggésbe sem a nemzetbiztonsággal, sem a közbiztonsággal, sem az ország gazdasági jólétével, sem zavargás vagy bűncselekmény megelőzésével, sem a közegészség vagy az erkölcsök védelmével, sem mások jogainak és szabadságainak védelmével. Ezért megítélésem szerint, amennyiben a módosított szociális rendelet lehetővé is tette volna a hatóság tagjai számára a belépést, úgy maga a jogszabály lett volna ellentétes az Egyezmény 8. cikkével.

A jogellenes bemenetel, bent tartózkodás megalapozta a magánlaksértés bűncselekmény alapos gyanúját. Azzal, hogy a nyomozó hatóság minden lehetséges indokot kitalált azért, hogy ne kelljen vádemelési javaslattal élni, megsértette a kérelmezőnek az Egyezmény 13. cikkében biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogát, a 8 cikk megsértésével összefüggésben.

Álláspontom szerint a feljelentésben részletezett cselekménnyel – tekintettel arra, hogy annak nem volt jogszerű alapja, tehát jogellenes volt – a polgármester és két munkatársa megvalósították a hivatalos eljárás színlelésével elkövetett magánlaksértés bűncselekményét.

Annak ellenére, hogy a jogi képviselő az első feljelentést elutasító határozat megpanaszolásától kezdve minden iratban hivatkozott arra, hogy a cselekményt hivatalos eljárás színlelésével követték el, amely elkövetési módnak az a lényege, hogy a sértettet az elkövető(k) megtéveszti(k), aki ezáltal abba a hiszembe kerül, hogy köteles beengedni az illető(ke)t a nyomozóhatóságok minden határozatukban legalább részben azzal a jogilag teljességgel irreleváns indokolással tagadták meg az eljárás (le)folytatását, hogy a kérelmező illetőleg családtagjai nem tiltakoztak a bemenetellel szemben.

A nyomozó hatósági eljárás során egyetlen egyszer, a nyomozást elrendelő határozatban (ld. a 15. sz. melléklet) olvasható a hivatali eljárás színlelésével elkövetett magánlaksértés megállapítása szempontjából releváns megállapítás („A nyomozás során elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy a feljelentett személyek tudatában voltak-e annak, hogy mindenféle jogalap nélkül lépnek be [redacted] lakásába, mivel a magánlaksértés a Btk. szerint kizárólag szándékosan követhető el, és e nélkül a hatósági eljárás színlelése, mint tényállási elem megállapíthatósága is fogalmilag kizárt.”). A gyanúsítottak tudattartalmát azonban eljárásában a nyomozó hatóság végig, e határozatot követően sem vizsgálta, vagy legalábbis a határozatokban ennek nyoma nem látszik, hiszen a határozatok amellett, hogy a sértettek nem tiltakoztak, a cselekmény jogszerűségére alapítanak.

Megítélésem szerint tehát a bűncselekmény elkövetésének olyan fokú megalapozott gyanúja, amely a vádemeléshez szükséges, az ügyben fennállt. Az eddig ismertetteken túl erre utaló további körülmények:

- Maga az ügyészség is elismeri a nyomozást megszüntető határozat elleni panaszt elutasító határozatában, hogy az eljárási szabályokat a behatoló hivatali személyek megsértették: „Önmagában az a tény, hogy a polgármesteri hivatal részéről megjelenő személyek az ellenőrzést a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) szemlére vonatkozó eljárási szabályainak megsértésével folytatták le, nem eredményezi azt, hogy a hivatalos eljárás minden jogalapot nélkülöző, azaz színlelt volt.” Ezzel a megállapítással egyetértek. Ugyanakkor úgy ítélem meg, hogy az eljárási szabályok betartásának elmaradása (eljárás megindításának, ügyfél legalább 5 nappal korábbi értesítésének elmaradása) olyan körülmény, amely egyértelműen fokozza a jogellenesség gyanúját, ennek ellenére a

nyomozó hatóság az eljárás során mindvégig – kivéve az utolsó határozatot – elmulaszt említést tenni az eljárási szabályok betartását igazoló dokumentumok hiányáról, pedig ezt észlelnie kellett volna akkor, amikor a belépés jogalapját vizsgálta.

- A bűncselekmény gyanúját megalapozó körülmény továbbá, hogy maga a polgármester is részt vett az állítólagos hatósági ellenőrzésben – és nemcsak a kérelmező, hanem a többi roma család házában végzett ellenőrzésekben is. Teljesen életszerűtlen ugyanis, hogy egy polgármester személyesen vegyen részt helyszíni szemlék sorozatában.
- A bűncselekmény gyanúját megalapozó körülmény továbbá, hogy Pichler Gábor György nem volt a cselekmény idején a polgármesteri hivatal alkalmazásában, tehát nem volt köztisztviselő, így hatósági jogkört sem gyakorolhatott. Az önkormányzat és a Pichler Gábor György által képviselt cég közötti megbízási szerződést 24. számon csatolom, a szerződés értelmében Pichler megbízási jogviszonyban állt az önkormányzattal, feladata a „Polgármesteri és Rendvédelmi Kabinet Iroda” elnevezésű szervezet megalakítása és üzemeltetése volt. Arról a tényről, hogy Pichler nem volt köztisztviselő, tehát nem gyakorolhatott hatósági jogkört, a polgármesternek mindenképpen tudnia kellett, hiszen ő írta alá a megbízási szerződést az önkormányzat képviselőjének. Ennek ellenére a polgármester tudtával és jelenlétében Pichler részt vett egy állítólagos hatósági cselekményben. Mindez szintén erősen megalapozza a színlelt eljárás gyanúját. Fenti tényről a kérelmező korábbi jogi képviselője az eljárás során szerzett tudomást, így ezzel kapcsolatos észrevételeit a nyomozást megszüntető határozat elleni panaszban jelezte: *„A tényállás alapos felderítésének körébe tartozott volna, hogy a nyomozóhatóság a szociális rendelet megvizsgálásán túl az önkormányzat szervezeti és működési szabályzatát is górcső alá veszi. Gyöngyöspata Önkormányzata 2011.10.13-án hatályos Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 8/2011.(IV.18.) számú önkormányzati rendelete nem tesz említést egyetlen helyen sem rendvédelmi avagy polgármesteri kabinetről, következésképpen nem létező önkormányzati szervezeti egységnek vezetője sem lehet. Továbbmenve: amennyiben létezett volna rendvédelmi kabinet, a nyomozóhatóságnak azt kellett volna vizsgálnia, hogy annak vezetője miképpen gyakorolhat szociális hatásköröket. Tudomásunk szerint Pichler Gábor sem rendvédelmi kabinetvezető, sem közigazgatási hatásköröket gyakorló köztisztviselő nem volt a kérdéses időpontban.”*
A panaszt elbíráló ügyészség határozatában mindeerre egy szóval sem reagált.

A nyomozati eljárás során további olyan hibák, hanyagságok figyelhetők meg, amelyek álláspontom szerint megalapozzák Magyarország felelősségét az Egyezmény 13. cikkének a 8. cikkel összefüggésben történt megsértése vonatkozásában:

- A Gyöngyösi Rendőrkapitányság kétszer utasította el a kérelmező feljelentését, lényegileg ugyanazzal a jogilag alapvetően hibás érveléssel, amelyről egy joghallgató is felismerné, hogy megalapozatlan („A magánlaksértés csak akkor jogellenes, ha az elkövető az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek az akaratát ellen cselekszik.”). Ezt követően, miután a második feljelentést elutasító határozat elleni panasznak az ügyészség helyt adott (az első feljelentéstől számított több, mint kilenc hónap elteltével), a rendőrkapitányság vezetője elfogultságot jelentett be azon az alapon, hogy napi szinten kapcsolatban áll a gyöngyöspatai polgármesterrel, és kérte kizárását az eljárásból. A kizárást megalapozó ok, vagyis az elfogultság azonban nyilvánvalóan fennállt már 2011 novemberében, az első feljelentés elbírálása idején is.
- A Heves Megyei Rendőr-főkapitányság nem bírálta el a hozzá hatásköri szabály alapján áttett feljelentést (a hivatali visszaélés büntette az akkor hatályos IRM rendelet értelmében valóban megyei hatáskörbe tartozott), hanem azt érdemi elbírálásra visszaküldte a városi rendőrségnek. Ennek indokairól a jogi képviselő nem kapott tájékoztatást. A városi rendőrség utóbb sem bírálta el érdemben a hivatali visszaélés miatti feljelentést.

- Az első feljelentés megtételétől a nyomozás elrendeléséig kilenc hónap telt el egy olyan ügyben, amelyben lényegében egy egyszerű jogkérdést kellett eldönteni, mert a gyanúsítottak nem tagadták, hogy beléptek az ingatlanba és ott méréseket végeztek.
- A nyomozás elrendelésétől a nyomozás megszüntetéséig szintén kilenc hónap telt el, holott a nyomozás során legfeljebb a gyanúsítottak egyszeri kihallgatására lett volna szükség a tudattartalmukkal, vagyis a szándékossággal kapcsolatos bizonyítás érdekében, hiszen a tényállás egyébként jogilag releváns része tisztázott, elismert volt a gyanúsítottak részéről.
- 2012. szeptemberében a Gyöngyösi Városi Ügyészség által a jogi képviselő részére megküldött, különböző ügyészekről származó tájékoztató levelek eljárásjogilag értelmezhetetlenek.
- Eljárásjogilag szintén erősen megkérdőjelezhető, hogy a kizárás folytán kijelölt és eljáró Hatvani Rendőrkapitányság határozata elleni panaszt miért nem a felettes és a panaszban megcímzett Hatvani Városi Ügyészség, hanem a Gyöngyösi Városi Ügyészség bírálta el.

Az Egyezmény 13. cikke értelmében:

Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.

A kérelmező két eljárást indított a magánélete tiszteletben tartásához fűződő jogának megsértésével kapcsolatban. A Kormányhivatal előtt indult eljárás megállapításait tartalmazó levélben a Kormányhivatal tájékoztatta a jogi képviselőt, hogy *“az ügyfelét ért jogsérelem orvoslására hivatalomnak, mint felügyeleti szervnek államigazgatási úton nem nyílik lehetősége.”*

Az ezt megelőző, illetőleg ezt követő büntetőeljárás a felsorolt szakmai, anyagi jogi tévedések, illetőleg eljárásjogi hibák, visszasságok miatt álláspontom szerint semmiképpen sem volt az adott esetben hatékony jogorvoslatnak tekinthető. A Bíróságnak a 13. cikkhez kapcsolódó állandó gyakorlata értelmében ugyanis a jogorvoslatnak nemcsak a jogszabály értelmében, hanem a gyakorlatban is hatékonnak kell lennie. Különösen abban az értelemben, hogy annak gyakorlását nem akadályozhatják indokolatlanul a hatóságok intézkedései vagy mulasztásai. A nyomozásnak alaposnak és hatékonnak kell lennie⁸.

A 14. cikk 8. cikkel összefüggésben történt megsértése:

Az Egyezmény 14. cikke értelmében:

A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.

A hátrányos megkülönböztetés alapja a kérelmező esetében bőrszíne, etnikai származása illetve etnikai kisebbséghez tartozása, amely tulajdonságok a 14. cikk által kiemelten védett tulajdonságok.

A Bíróság gyakorlata szerint hátrányos megkülönböztetés akkor valósul meg, ha egy személy az összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest kedvezőtlenebb bánásmódban részesül, aminek nincs ésszerű, objektív indoka (ld. pl. Horváth és Kiss kontra Magyarország 2013. január 29., 101. §). Az indok akkor lehet ésszerű illetve objektív, ha a kedvezőtlenebb bánásmód legitim célt szolgál, és az alkalmazott eszköz ezzel a céllal arányban áll. Az eszközök alkalmazása vonatkozásában a tagállamoknak van bizonyos mérlegelési jogkörük (margin of appreciation), de amikor a védett tulajdonság a faji/etnikai

⁸ Ld. például: El Masri v. Former Yugoslavian Republic of Macedonia, 255. §

hovatartozás (race, ethnic origin), akkor ez a mérlegelési jogkör minimálisra szűkül (Nachova and others kontra Bulgária, 145. §, Horváth és Kiss kontra Magyarország 112. §).

A kérelmezővel és más gyöngyöspatai romákkal szembeni „hatósági ellenőrzésekre” a településen a szélsőségesek megfélemlítő „járőrözését” követően egy fél évvel, a Jobbik hatalomátvételét követően három hónappal került sor. Ebben az időszakban a helyi hatóságok, az önkormányzat és a rendőrség is, különböző módokon igyekeztek fenntartani a romák megfélemlítését, megrendszabályozását. Erről szól a kisebbségi ombudsman utóvizsgálati jelentése, amely a tárgyalt hatósági ellenőrzéseken túl az elsősorban romákat foglalkoztató közmunkaprogramok során bekövetkezett emberi jogszértésekkel, valamint a rendőrség és a jegyző etnikai alapon aránytalan szabálysértési szankcionálási gyakorlatával foglalkozik (az évek óta fennálló etnikai-alapú iskolai szegregáció mellett).

A kisebbségi ombudsman jelentésének a kérelem II. pontja alatt idézett részei alátámasztják, hogy a polgármester és a hivatal dolgozói által rendőri biztosítás mellett végzett „hatósági ellenőrzések” nemcsak a kérelmezőben, de valamennyi érintettben, akik az ombudsmani hivatal munkatársainak panaszait jelezték, félelmet és olyan hatást keltett, hogy az önkormányzathoz tartozó személyek a cigány kisebbség tagjait hatóságilag zaklatják.

Az érintettek félelme megalapozott volt, ezt szintén alátámasztják a kisebbségi ombudsman megállapításai a szélsőséges hatalomgyakorlással kapcsolatban, amelyeket a II. pont alatt idéztem.

Az ombudsmani jelentés szerint Pichler Gábor György, a polgármesteri hivatallal megbízási szerződés alapján jogviszonyba került személy első nyilatkozata értelmében – ahogyan azt már korábban említettük – az ellenőrzés célja többek között az „érpataki modell” bevezetésének előkészítése volt. Tekintettel arra, hogy ez volt az első magyarázat, továbbá arra, hogy az „érpataki modell” egyik meghatározó eleme a munkanélküli segély (2011. évi nevén bérpótló juttatás) feltételeként az igénylő ingatlanára a)–tól u) pontig terjedő, higiéniai és egyéb szempontú feltételrendszer felállítása volt, megítélesem szerint a kérelmezőt is ért „hatósági ellenőrzés” valódi célja ténylegesen ez volt.

Az „érpataki modell”-t az érpataki (szélsőjobboldali nézeteiről, extrém rendpártiságáról elhíresült) polgármester az alábbiak szerint foglalta össze egy éppen Gyöngyöspatán, 2011. márciusában tartott falugyűlésen: *„Ha valaki épít [...], azt mindig szövetségésnek tekintjük. Aki viszont rombol, azt ellenségnek tekintjük, az ellen harcolunk. [...] Addig harcolunk, amíg meg nem változik. [...] Ha viszont ezt nem hajlandó megtenni, akkor addig harcolunk, míg el nem költözik. Ha pedig nem akar se megváltozni, se elköltözni közülünk, akkor addig harcolunk, amíg börtönbe nem fogjuk tenni.”*

A fent említett falugyűlésre a forrás⁹ szerint Juhász Oszkár hívta meg Orosz Mihály Zoltán érpataki polgármestert pontosan azért, mert a Jobbikhoz szorosan kötődő Szébb Jövőért Polgárőr Egyesület Gyöngyöspatán történt megjelenése óta Juhász Oszkár rendszeresen hangoztatta, hogy hatalomra kerülése esetén adaptálná Gyöngyöspatára az „érpataki modellt”.

A 2011 márciusában Gyöngyöspatán kezdődött járőrözés, amelyet a felosztatott Magyar Gárda korábbi tagjaiból szerveződött polgárőr egyesület kivitelezett és amely eredményeként a jobbikos Juhász János Oszkárt polgármesterré választották, valamint általában a Jobbik politikája és retorikája nem hagy kétséget afelől, hogy a jelenlegi gyöngyöspatai polgármester az érpataki polgármester szóhasználatában „rombolók”-nak, „ellenség”-nek tekintett csoportot – legalábbis részben – etnikai alapon határozza meg („rombolók” = cigányok).

⁹ <http://www.origo.hu/itthon/20110720-bevallt-e-az-erpatai-modell-videoreport.html>

A „hatósági ellenőrzéseknek” a helyi cigányság ellen irányuló indítékát, megfélemlítő, megrendszabályozó célzatát támasztja alá az is, hogy a „hatósági ellenőrzésekben” személyesen a szélsőjobboldali, cigányellenes párthoz tartozó polgármester, valamint a hatósági jogkörrel bizonyosan nem rendelkező Pichler Gábor György, szintén közismerten jobbikos, a helyi rendvédelmemért felelős személy is részt vett, azon a településen, ahol néhány hónappal korábban még a „cigánybűnözés” teóriája alapján a Jobbikhoz kötődő és azzal együttműködő paramilitáris egyesület tagjai egyenruhában, az állam erőszakmonopóliumát megkérdőjelezve „járőröztek” kizárólag a romák által lakott településrészen és azon a környéken, ahova a helyi romák rendszeresen járnak (iskola, bolt).

Juhász János Oszkár cigányellenes nézeteit mindezen túl számtalan dokumentum bizonyítja, így például az a videófilm, amelyben látható, hogy többméteres Magyar Gárda zászló lóg az erkélyéről 2011. március 6. napján¹⁰, amikor a Jobbik nagygyűlést tartott Gyöngyöspatán, vagy például az a hangfelvétel, amelyen a szélsőséges Véderő nevű szervezet tagjaival egy polgárháború esélyeit latolgatja, és amelyen a cigányságról és zsidóságról úgy beszélgetnek, mint „arról a fajtáról, amelyet néhány nap alatt le kell darálni”.¹¹

A magyar antidiszkriminációs jogban a hátrányos megkülönböztetést állító félnek csak valószínűsítienie kell az őt ért hátrányt és a védett tulajdonságot, a hátrány és a védett tulajdonság közötti ok-okozati összefüggést nem kell még valószínűsítienie sem, ezt követően pedig a diszkriminációval „megvádolt”-nak kell kimentenie magát annak bizonyításával, hogy nem alkalmazott hátrányos megkülönböztetést, vagy annak az adott jogviszonnyal összefüggő ésszerű indoka volt. A bizonyítási teher megfordításának ezekben az eljárásokban az az oka, hogy a diszkriminációt általában az azt elszenvedőnek nagyon nehéz bizonyítani, hiszen nincs a kellő adatok, információk birtokában, illetve ezek birtokában többnyire csak maga a hátrányos megkülönböztetést alkalmazó van.

A *Carabulea kontra Románia* ügyben Gyulumyan és Power bírók különvéleményükben kifejtették, hogy amennyiben egy adott ügyben nem történt konkrét verbális rasszista megnyilvánulás, a kérelmező számára szinte lehetetlen bizonyítani az etnikai származás kihatását az eseményekre, ezért ilyen esetekben indokolt a bizonyítási terhet megfordítani, ahogy azt a Bíróság már más ügyekben megtette (pl. az *Akkum és mások kontra Törökország* ügyben, ld. 211. §)

Álláspontom szerint a kérelmező – a kérelemben előadottakon túl, amelyek valószínűsítik, hogy a gyöngyöspatai „hatósági ellenőrzések” kifejezetten a roma háztartásokat érintették, a megrendszabályozás, megfélemlítés célzatával – nincs abban a helyzetben, hogy a valószínűsítésen túl bizonyítsa az etnikai származásának, bőrszínének, kisebbséghez tartozásának kihatását a hatóság nevében eljáró személyek magatartására. Ezért megítélésem szerint indokolt volna, hogy a Bíróság a bizonyítási terhet megfordítsa és a Kormánynak kelljen a valószínűsített hátrányos megkülönböztetés alól ellenbizonyítással kimentenie magát.

A 14. cikk megsértése kapcsán szükségesnek tartom továbbá kifejteni, hogy a Kérelmező roma származása miatti hátrányos megkülönböztetés miatti panaszt a második büntető feljelentésben a jogi képviselő megtette, ugyanis felhívta a nyomozó hatóság figyelmét arra, hogy a bűncselekménynek valószínűsíthetően rasszista indítéka volt. Annak ellenére, hogy a rasszista indítékot a jogalkalmazónak – ha azt a törvényi tényállás vagy valamely minősített esete nem nevesíti – súlyosító körülményként figyelembe kell vennie, a nyomozó hatóságok egyetlen határozatukban sem reagáltak az ezzel kapcsolatos sértetti képviselői panaszra.

¹⁰ <http://www.youtube.com/watch?v=6sBaEzBbVT8>

¹¹ http://hvg.hu/itthon/20120419_jobbik_hangfelvetel_polgarhaboru, <http://www.youtube.com/watch?v=oDQ5ov9I6lg>

A Bíróságnak a 2000-es években a 2. illetve 3. cikkel kapcsolatban kialakított joggyakorlata értelmében a tagállamoknak jogi kötelessége egy bűncselekmény rasszista motivációjának felderítése és kimondása (ld. például: Nachova és mások kontra Bulgária, Secic kontra Horvátország, Fedorchenko és Lozenko kontra Ukrajna). Álláspontom szerint a 8. cikk megsértését eredményező bűncselekmény esetében ez analóg módon fennálló kötelezettsége az államnak.

IV - EXPOSÉ RELATIF AUX PRESCRIPTIONS DE L'ARTICLE 35 § 1 DE LA CONVENTION

STATEMENT RELATIVE TO ARTICLE 35 § 1 OF THE CONVENTION

AZ EGYEZMÉNY 35. CIKK (1) BEKEZDÉSÉVEL KAPCSOLATOS TÉNYÁLLÁS

(Voir chapitre IV de la note explicative. Donner pour chaque grief, et au besoin sur une feuille séparée, les renseignements demandés sous les points 16 à

18 ci-après)

(See Part IV of the Explanatory Note. If necessary, give the details mentioned below under points 16 to 18 on a separate sheet for each separate

complaint)

(Ld. az útmutató IV. részét! Ha szükséges, az alább a 16-18. pontokban kért adatok panaszonként egy-egy különíven is részletezhetők)

16. Décision interne définitive (date et nature de la décision, organe - judiciaire ou autre - l'ayant rendue)

Final decision (date, court or authority and nature of decision)

Végző határozat (a határozat kelte, az azt hozó bíróság ill. hatóság, a határozat jellege)

Az ügyben végző határozatot hozott: a Gyöngyösi Városi Ügyészség

A határozat kelte: 2013. július 19., a kérelmező jogi képviselője a határozatot 2013. július 31-én vette át.

A határozat száma: [REDACTED]

A határozat jellege: nyomozást megszüntető határozat ellen bejelentett panaszt elutasító határozat

17. Autres décisions (énumérées dans l'ordre chronologique en indiquant, pour chaque décision, sa date, sa nature et l'organe - judiciaire ou autre - l'ayant rendue)

Other decisions (list in chronological order, giving date, court or authority and nature of decision for each of them)

Egyéb határozatok (időrendi sorrendben felsorolva: az egyes határozatok kelte, a határozato(ka)t hozó bíróság ill. hatóság, a határozat(ok) jellege)

Az első feljelentést elutasító határozatot a Gyöngyösi Rendőrkapitányság hozta.

A határozat kelte: 2011. november 23.

Ügyszám: [REDACTED]

A határozat jellege: feljelentést elutasító határozat

Az első feljelentést elutasító határozat elleni panaszt elutasító határozatot a Gyöngyösi Városi Ügyészség hozta.

A határozat kelte: 2011. december 21.

Ügyszám: [REDACTED]

A határozat jellege: panaszt elutasító határozat.

A második feljelentést elutasító határozatot a Gyöngyösi Rendőrkapitányság hozta.

A határozat kelte: 2012. július 23.

Ügyszám: [REDACTED]

A határozat jellege: feljelentést elutasító határozat.

A második feljelentés elutasítása mellett annak áttételéről is hozott határozatot a Gyöngyösi Rendőrkapitányság.

A határozat kelte: 2012. július 23.

Ügyszám: [REDACTED]

A határozat jellege: határozat feljelentés áttételéről.

A második feljelentést egységesen elutasította a Gyöngyösi Rendőrkapitányság.

A határozat kelte: 2012. augusztus 03.

Ügyszám: [REDACTED]

A határozat jellege: határozat a határozat kijavításáról.

A nyomozást a Gyöngyösi Városi Ügyészség rendelte el.

A határozat kelte: 2012. augusztus 22.

A határozat száma: [REDACTED]

A határozat jellege: panasznak helyt adó, nyomozást elrendelő határozat.

A Heves Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője helyt adott a Gyöngyösi Rendőrkapitányság vezetőjének kizárási indítványának.

A határozat kelte: 2012. október 8.

A határozat száma: [REDACTED]

A határozat jellege: kizárási indítványnak helyt adó, eljárás lefolytatására másik hatóságot kijelölő határozat.

A nyomozást a Hatvani Rendőrkapitányság szüntette meg.

A határozat kelte: 2013. május 28.

A határozat száma: [REDACTED]

A határozat jellege: nyomozást megszüntető határozat.

18. Dispos(i)ez-vous d'un recours que vous n'avez pas exercé? Si oui, lequel et pour quel motif n'a-t-il pas été exercé?

Is there or was there any other appeal or other remedy available to you which you have not used? If so, explain why you have not used it.

Rendelkezésére áll(t)-e olyan jogorvoslat, amelyet nem vett igénybe? Ha igen, fejtse ki, hogy miért nem élt vele!

A büntető eljárásjog szerinti összes lehetséges jogorvoslatot kimerítettük. Az ügyben a sértett (a kérelmező) pótmagánvádlóként az ügyészség helyett vádat emelhetett volna a Be. 199.§ (2) b) pontja alapján, ezt azonban nem tette meg.

A pótmagánvád álláspontom szerint sem általában, sem a konkrét esetben nem hatékony jogorvoslat, ezért az Egyezmény 35. cikk 1. pontja szerinti 6 hónapos határidőt álláspontom szerint 2013. július 31. napjától, a Gyöngyösi Városi Ügyészség határozatának jogi képviselő részére történt kézbesítésétől kell számítani.

A pótmagánvád nem hatékony jogorvoslat általában

Ennek kapcsán hivatkozom a [REDACTED] kontra Magyarország ügyben hozott ítéletre (2012. június 26.), amely ügyben a kérelmező nem emelt pótmagánvádat, a Bíróság pedig elfogadta a kérelmező érvelését, miszerint a pótmagánvád a magyar bírói gyakorlat miatt nem minősül hatékony jogorvoslatnak¹². Az említett ügyben [REDACTED] kérelmező jogi képviselője hivatkozott a Borsod-

¹² Kiss Borbála v. Hungary, 27.§

Abaúj-Zemplén (BAZ) megyében található bíróságok gyakorlatára, amely a Társaság a Szabadságjogokért által végzett kutatás alapján volt megállapítható.

25. számon csatolom a bíróságokhoz intézett közérdekű adatigénylést és az arra adott válaszokat. Ezekből megállapítható, hogy a 2006 és 2010 közötti 5 éves időszakban a pótmagánvádak vádereredményessége (a bíróságra benyújtott vádindítványok és a büntetőjogi felelősség megállapításával végződő ügyek számának aránya):

az Encsi Városi Bíróságon: 0%
 a Kazincbarcikai Városi Bíróságon: 7%
 a Miskolci Városi Bíróságon: 10%
 az Ózdi Városi Bíróságon: 0%
 a Sátoraljaújhelyi Városi Bíróságon: 42%
 a Szerencsi Városi Bíróságon: 18%
 a Tiszaújvárosi Városi Bíróságon: 0%
 a BAZ Megyei Bíróságon: 0%

Azonos tartalmú, csak későbbi időszakra (2007-2011) vonatkozó közérdekű adatigénylést küldött a Társaság a Szabadságjogokért a Gyöngyösi Városi Bíróságnak, amely a kérelmező ügyében eljárta volna első fokon. A Bíróság válaszával (26. számon csatolva) a következőkről tájékoztatott: az utóbbi öt évben mindössze két esetben fordult elő, hogy az ügyészség pótmagánvádlóként fellépő sértett vádindítványát továbbította a bíróságra, amelyből pusztán egyetlen esetben került sor tárgyalásra, amely ügy felmentő ítélettel zárult. A pótmagánvadás alapján lefolytatott ügyek vádereredményessége tehát 0% volt a Gyöngyösi Városi Bíróságon az utóbbi 5 évben.

A fenti adatok egyértelműen mutatják azt is, hogy az érintettek (olyan bűncselekmények sértettjei, amelyek esetében a feljelentés elutasításra került, a nyomozás megszüntetésre került vagy az ügyész nem emelt vádat) szinte egyáltalán nem élnek ezzel a jogorvoslati lehetőséggel. Ennek oka nyilvánvalóan abban keresendő, hogy nem bíznak a pótmagánvadás eredményességében, vagyis nem gondolják a pótmagánvadás eljárást hatékony jogorvoslatnak.

A pótmagánvadás hatékonyságát kérdőjelezi meg az alábbi adatok is:

A 2007-2008. évi országos, pótmagánvadás ügyekre vonatkozó adatok¹³ értelmében a pótmagánvadás alapján lefolytatott büntető ügyek mindössze 13%-ában történt büntetőjogi felelősségre vonás (bűnösség megállapítása). Ez az adat szintén a pótmagánvadásnak a gyakorlatban kevésbé hatékony mivoltát igazolja, különösen összehasonlítva azzal, hogy az ügyészség által emelt vádak esetében a vádereredményesség átlagosan, országosan 94-99% között mozog¹⁴.

A pótmagánvadás hatékonyságát kérdőjelezi meg az a tény is, hogy amennyiben a terheltet a bíróság bűncselekmény hiányában felmenti, akkor utóbb hamis vád bűncselekménye miatt felelősségre vonható a pótmagánvádló (ellentétben az ügyésszel), ami súlyos fenyegetettséget jelent valamennyi pótmagánvádló számára. Álláspontom szerint indokolatlanul tesz különbséget a magyar jog etekintetben az állam illetőleg a sértett által képviselt vád eseteiben.

A pótmagánvadás különösen nem lett volna hatékony jogorvoslat a kérelmező konkrét esetében

A kérelmező esetében a fenti általános érveken túl figyelembe kell venni az alábbiakat:

¹³ Fázsi László, A pótmagánvadás a magyar büntető eljárásjogban és a gyakorlatban, 2011

http://ganymedes.lib.unideb.hu:8080/dea/bitstream/2437/127201/1/Fazsi-ertekezes-nyilvanos_titkosított.pdf, ld. a táblázatot a 200. oldalon

¹⁴ http://www.gyulaihirlap.hu/index.fcgi?rx=&item=&akadaly=&nyelv=hu&menuparam3=2&menuparam_8=1923

<http://www.k-monitor.hu/eszkoztar/szakertok/korrupcio-es-igazsagszolgalatas-interju-dr-hack-peterrel>

http://www.google.hu/search?client=safari&rls=en&q=vaderedmenyesség&ie=UTF-8&oe=UTF-8&redir_esc=&ei=XsIGUJW6KMXJswaxsdirBg

<http://forum.nol.hu/index.php?topic=20319.msg16305#msg16305>

Az első feljelentés megtételétől a nyomozás végső megszüntetéséig egy év kilenc hónap telt el. Ez az ügy egyszerű és elismert ténybeli háttéréhez képest aránytalanul hosszú idő, ami a különböző nyomozó hatóságok mindig változó elutasítási indokai mellett a kérelmezőben egyértelműen azt a benyomást keltette, hogy a hatóságok nem kívánnak az ügygel foglalkozni, nem akarnak a gyöngyöspatai polgármester és társai ellen vádat emelni. Ezért addigra, mire a pótmagánvád lehetősége felmerült, a kérelmező teljességgel elvesztette a bizalmát abban, hogy a magyar jogalkalmazó szervek előtt ezt az ügyet sikerre lehet vinni. Ezenkívül úgy érezte az ügyfél, hogy amennyiben pótmagánvádlóként bíróság elé citálná a polgármestert, akkor retorziók sorának tenné ki magát és családját, ami létfenntartásukat is veszélyeztetné. Hiszen minőségi különbség az, ha az állam büntető hatalmát képviselő ügyész képviseli a vádat a bíróság előtt, mintsem maga a sértett, aki annak ellenére lép fel, hogy az ügyész szerint nincs helye vádemelésnek. Ez a pusztán büntető feljelentéshez képest egy olyan aktív részvételt kívánna meg a kérelmezőtől a büntető eljárásban, amelyet alacsony jogérvényesítési képessége, az önkormányzat és a polgármester hatalmának való kiszolgáltatottsága és a bosszútól való félelem miatt nem merne vállalni.

Mindemellett jogi képviselőként kötelességem volt tájékoztatni arról, hogy egy másik gyöngyöspatai ügyfél esetében, aki pótmagánvadás eljárást indított az őt bántalmazó rendőrök ellen, az eljárás felmentéssel végződött, és ezután az ügyfél ellen hamis vád miatt büntető eljárás indult, amely során már első fokon el is ítélte az Egri Törvényszék felfüggesztett szabadságvesztés büntetésre (az ügy kapcsán az ügyfél képviseletében a Bíróság előtt szintén eljárást indított a Társaság a Szabadságjogokért megbízásából eljáró másik ügyvéd, az ügy [REDACTED] kontra Magyarország néven, [REDACTED] kérelemszám alatt van folyamatban).

V - EXPOSÉ DE L'OBJET DE LA REQUÊTE
STATEMENT OF THE OBJECT OF THE APPLICATION
A KÉRELEM CÉLJA

(Voir chapitre V de la note explicative)

(See Part V of the Explanatory Note)

(Ld. az útmutató V. részét)

19. Kérem a Tisztelt Európai Emberi Jogi Bíróságot, hogy határozatában állapítsa meg, hogy Magyarország a kérelmező vonatkozásában megsértette az Egyezmény 8. cikkébe foglalt magánélethez való jogot, és azzal összefüggésben a 14. cikkbe foglalt megkülönböztetés tilalmát, továbbá a 8. cikkel összefüggésben a 13. cikkben garantált hatékony jogorvoslathoz való jogot.

Kérem, hogy a T. Bíróság kötelezze a magyar államot a jogsértés folytán a kérelmezőt ért vagyoni illetve nem vagyoni kár megtérítésére, továbbá a jogi képviselő költségeinek megtérítésére, a részletes kár- és költségigényemet az eljárás későbbi szakában terjesztem elő.

A Rules of Court 33. Cikk 2. pontja alapján kérem, hogy a kérelmezőnek anonimitást biztosítani szíveskedjenek.

VIII - DÉCLARATION ET SIGNATURE
 DECLARATION AND SIGNATURE
 NYILATKOZAT ÉS ALÁÍRÁS

(Voir chapitre VIII de la note explicative)
 (See Part VIII of the Explanatory Note)
 (Ld. az útmutató VIII. részét!)

22. Je déclare en toute conscience et loyauté que les renseignements qui figurent sur la présente formule de requête sont exacts.
I hereby declare that, to the best of my knowledge and belief, the information I have given in the present application form is correct.
 Tiszta lelkiismerettel kijelentem, hogy a jelen kérelemben leírtak - legjobb tudomásom szerint - megfelelnek a valóságnak.

Lieu/Place/Kelt Budapest, Magyarország
 Date/Date 2013. december 19.

(helység)

Sándor Szabolcs

(Signature du/de la requérant(e) ou du/de la représentant(e))
 (Signature of the applicant or of the representative)
 (A kérelmező ill. a képviselő aláírása)

Szabolcs Miklós
 1111 Budapest, József Attila utca 1. sz. 1. em. 1.
 Tel: 70-547-3575
 Email: szabolcs.miklos@gmail.com